

NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE

MMXIV.

II. ÉVFOLYAM IV. SZÁM

KÜLÖNLENYOMAT

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

A szervezett bűnözés két alappillére: az emberkereskedelemhez kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények valamint a kábítószer-kereskedelem összefonódása

Kovács István¹

Absztrakt

A kábítószer-használat (fogyasztás), a kábítószerekkel való kereskedelem (terjesztői magatartások), az azokkal való visszaélés az utóbbi évtizedben a média kereszttűzébe került, az egyik központi témává vált. A média fejlettségének köszönhetően ott tart a drogkereskedelem, hogy szinte naponta, havonta hallhatunk új kábítószeres megjelenéséről. Az egyének és a kábítószeres fogyasztása közötti kapcsolat világméretűvé vált, elterjedt mind az orvosi felhasználásban, mind a személyes örömkereső szenvedélyek kielégítésének eszközeként. A kábítószer-kereskedelemből származó bevételek többek között az országhatárokon átnyúló szervezett bűnözői körök profitjának a gyarapodásához járul hozzá, amely illegálisan szerzett vagyont további súlyos bűncselekmények támogatására használnak fel – terrorizmus, fegyverkereskedelem, emberkereskedelem -, amely több százezer ember életét, testi épséget sértheti vagy veszélyeztetheti. A szervezett bűnözés definiálására számos meghatározás született, azonban szinte mindegyikben közös azon bűncselekmények körének megnevezése, amelyek a fent tartásukhoz szükséges bevételi forrást jelentik²³. A tabuként kezelt kábítószer-fogyasztás hosszú, elmélyült hallgatás után szinte berobbant a köztudatba, hirtelen a nagy nyilvánosság elé került, így az ellene való fellépés is nagyobb, precízebb és összehangoltabb társadalmi munkát követel meg. A nemzetközi szinten problémát jelentő kábítószerrel kapcsolatos kérdéskörben rengeteg orvosi, pszichológiai, szociológiai, jogi vagy más szempontú könyv és tanulmány született, azonban kutatásomban először mutatom be a kábítószer-kereskedelem prostitúcióval összefüggő jelenségét és teszek javaslatot a fellépés egyik lehetséges eszközeként.

Kulcsszavak: kábítószer-kereskedelem, szervezett bűnözés, prostitúció, emberkereskedelem

¹ rendőr főhadnagy

² DÁNOS Valér: A szervezett bűnözés. Gönczöl-Korinek-Lévay (szerk.) Kriminológiai ismeretek. Corvina kiadó, 1996. 214.old.

³ Bűnszövetség, bűnszervezet Complex Kiadó jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2009. 14. o.

Abstract

The drug usage (consumption), with the drugs truth trade (distributor behaviours), both of them are in the media's crossfire in the latter decade, we can say the drug trade turned into a central topic. The drug trade is there duly for the media's development, that's the reason why we may hear about the appearance of new drugs daily, monthly. A contact became worldwide between the individuals and the consumption of the drugs, somebody uses all of them in the medical use, and somebody uses it as the device of the satisfaction of passions. The organized criminals of the incomes originating from the drug trade extending over on the borders contributes to the growth of the profit of them, that additional serious crimes make use of a property obtained illegally for his support – terrorism, trade in arms, man trade -, that hurts more than hundred thousand people's life. Number definition was born for defining the organized crime, but in all have common the name of the circle of those crimes, that is reported for their honed keeping necessary revenue source^{1,2}. The drug consumption handled as the taboo long ago, but it became focused burst into the public consciousness, the wide publicity got in front of it suddenly, and that's the reason why the government needs steps against it bigger, more precise and requests more concerted social work. Many medical, psychological, sociological, legal or books with an other viewpoint are connected to the drug constituting problem on the international level in an issue, but in my study I present the phenomenon of the drug trade being linked to prostitution, first in my study I make a proposal as one of the possible devices of the appearance.

Keywords: drug trade, organized crime, prostitution, human-trafficking

Bevezetés

Kábítószer-kereskedelem és fogyasztás Magyarország vonatkozásában - történeti kitekintés

Ahhoz, hogy megértsük a kábítószerekkel kapcsolatos akár jogi, orvosi vagy más szempontú könyveket, jegyzeteket, kutatásokat úgy először is meg kell határoznunk a kábítószer fogalmát, mert a köztudatban, a köznyelvben gyakran a kábítószerek megnevezésére a „drog” kifejezést használják – megjegyzem tévesen -. A kábítószer egy nemzetközi szerződésben meghatározott jogi fogalom, míg a drog holland eredetű szó, amely magyar fordításban fűszert, növényi vagy állati eredetű gyógyhatású anyagot jelent. A pszichológia a tudat-cselekvés-hangulat módosulás befolyásolásának megnevezésére használja. A fogalom keveredése abból adódhat, hogy a kábítószer-kereskedők a hatóanyagok kinyerése céljából nem az egész „drogot” - lásd, növény, állat, stb. - használják fel, hanem kizárólag azt a részét, amelyben a hatóanyag megtalálható. Pszichoaktív szereknek nevezük azokat a természetes vagy mesterséges anyagokat, amelyek az élő szervezetbe kerülve, hatást gyakorolnak a központi idegrendszerre, megváltoztatva azzal annak működését, funkcióját, illetőleg hiányuk elvonási tünetekkel jár.

A kábítószerek illetőleg a pszichotróp anyagok azon materiák, amelyek szerepelnek az 1962 évben elfogadott és ratifikált New Yorki Kábítószer Egyezmény⁴, illetve az 1971 évben elfogadott és ratifikált bécsi konszenzus pszichotróp anyagai listáján⁵. Magyarországon ennek megfelelően büntetőjogi értelemben kábítószernek az 1/1968. (V.12.) BM-EüM együttes rendelet⁶ 1-3. számú mellékletében felsorolt anyagok tekintendők, amely kiegészült az úgynevezett pszichotróp anyagokkal, hiszen a büntetőjog ezen anyagokat is kábítószernek minősíti, amellyről a hatályos büntetőjogi szabályozás, a büntető törvénykönyv nevesít⁷. A kábítószer-fogyasztás nem a XXI. században alakult ki. Számos feljegyzés, írásos,

⁴ 1965. évi 4. törvényerejű rendelet - a New-Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény kihirdetéséről

⁵ 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet - a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról

⁶ 1/1968. (V.12.) BM-EüM együttes rendelet - a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozásáról

⁷ 2012. évi C. törvény – a Büntető Törvénykönyvről

és fizikai bizonyíték áll rendelkezésünkre, hogy a világon egyik legelterjedtebb szert, a marihuanát már 6000 évvel ezelőtt a kínaiak termesztették, fogyasztásuk bizonyítéka pedig rá 3000 évvel az ókori Egyiptomból került elő⁸. Ma már a média fejlettségének köszönhetően ott tart a drogkereskedelem, hogy szinte naponta, havonta hallhatunk új kábítószer megjelenéséről és azok fogyasztásáról, halálesetekről.

Hazánkban a kábítószerrel való visszaélés négy periódusát jegyezték fel a kutatók, amely periódusok inkább a fogyasztással kapcsolatos magatartásokat öleltek fel, mintsem a terjesztéssel kapcsolatos deliktumokat. A kábítószerkérdés Magyarországon az 1960-as évektől indult és nem lehet azt mondani, hogy véget ért, hiszen napjainkban is problémát jelent a hatékony, szakszerű és végső megszüntetést eredményező küzdelem.

Az első periódus tehát az 1960-as évektől az 1970-es évekig tartott. Gyakran a kutatók ezt az időszakot, ezen éveket a homály időszakának nevezik, mert ugyan vannak információk Magyarországon a drogfogyasztókról, de tudományos elemzésekkel, megbízható ismeretekkel nem rendelkezünk erre az időtartamra vonatkozóan. Statisztikai számításokon alapuló adatok nem, vagy éppen hogy léteznek, amelyek kvalitatívan növekvő érdeklődésről adnak számot. Az az ideai kutató gyakorlatok során néhány epidemiológiai vizsgálat készült ugyan, de ezek az adatfelvételek és számítások vagy nem reprezentatív mintán történtek, vagy csak valamely adott nemzetiséget vizsgáltak, vagy nem volt elég komplex, azaz a drogfogyasztás világméretéhez képest kevés elemszámú mintával dolgoztak, ami befolyásolhatta a megbízhatósági eredményező tényezőt. További probléma volt még, hogy ezek nem az összes létező, és regisztrált kábítószerre vonatkoztak, hanem csak szűkítenet néhány drog vonatkozásában voltak mérhetőek. Ezen kutatási hibák, és információk hiányosságának következtében erről az időszakról hazai, és nemzetközi viszonylatban egyaránt kevés információt kapunk.

A statisztikai számítások mellett viszont kézzel fogható bizonyítékunk van arra vonatkozóan, hogy 1969-ben észlelték az első droghalálesetet⁹, valamint számoltak fel ilyen jellegű szórakozóhelyet, ahol kábítószer-fogyasztás történt¹⁰. Ezen intézkedés is rávilágít arra, hogy a szocializmus időszakában nem fektettek kellő hangsúlyt a megelőzés-gyógyítást-rehabilitációt szolgáló intézményrendszer

⁸ *A Brief History of Drugs: From the Stone Age to the Stoned Age. Escobotado, Antonio. (1999). Rochester, VT: Park Street Press, pp. 103, ISBN: 0-89281-826-3*

⁹ *LÉVAI Miklós – A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon – In esély kiadványok, 1992./ 1. szám*

¹⁰ *A Nagyfa galeri történetéről - Horváth Sándor: Kádár gyermekei. Bp.,2009*

kialakítására, hanem „rendőrségi” intézkedésként kezelték a kábítószerrel kapcsolatos magatartásokat. Ezen időszakban a hétköznapiól eltérő jelenség egyik gyökerét a szocialista időszakban az 1968-as mozgalmakhoz, a diáklázadásokhoz, az úgy nevezett hippi életszemlélet megjelenéséhez is köthették. Ilyen forrásokban is szerepel, hogy az időszaki kábítószer-fogyasztóknál nemcsak a szer élvezeti stimuláló identitása volt csoportképző hatással, hanem a kor eszmei értékei elleni lázadás, elutasítás egyik eszköze is volt.

A második periódus az 1970-es években éri el hazánkat, amely az Amerikai Egyesült Államokból kiinduló tömeges méretű kábítószerhullámon alapszik. Ezen időszak jellemző kábítószer-fogyasztó magatartása, hogy a fiatalabb korosztály nyugtatókat, altatókat kezd el fogyasztani alkohollal kombinálva. A korból fent maradt feljegyzések azt tartalmazzák, hogy az egyik ilyen legelterjedtebb szer az úgy nevezett Parkan volt. A Parkan gyógyszer eredetileg Parkinson kórosoknak kezelésére alkalmazták. A szert fogyasztó fiatalok arról számoltak be, hogy 2-4 tablettára bevétele esetén járásuk bizonytalanná vált, mintha lábuk a talajba süppedne, a járda hullámos lenne. Úgy érezték, mintha kis bogarakat látnának és a környezetük furcsává vált¹¹. Mivel vénnyköteles gyógyszer volt, ezért a gyógyszerekhez a fogyasztók recepthamisítással, kórházi lopással és gyógyszerári betöréssel jutottak hozzá¹².

Konkrét adatok a korra vonatkozóan 1974-ből származnak: két fővárosi középiskolában a megkérdezettek 4,8%-a fogyasztott már valamilyen drogot¹³. 1976-ban bűnelkövetők 100 fős véletlenszerű mintáján a drogfogyasztás teljes életprevalenciája 43% volt¹⁴. A fenti statisztikai adatokkal támasztották azt alá, hogy a kábítószer-fogyasztás kizárólag a fővárost, azaz Budapestet érintette – megjegyzem, mivel a kutatásokat az ott élőkkel végezték, ezért a reprezentáció kizárólag őket érinthette... .

A harmadik korszak az 1980-as évek, amikor már vidéki városokban is megjelenik a kábítószerrel való visszaélés. Az elkövetési magatartások módoszatai közül a legjellemzőbb a pszichotróp anyagokat tartalmazó nyugtatók és altatók alkohollal kombinált fogyasztása, valamint a „szipúzás”. A szipúzás az 1970-es

¹¹ dr. KISSZÉKELYI Ödön – dr. NÉMETH Zsolt– dr. HUBER Béla: *A bódulat csapdájában*. Bp., 1989. 73.old

¹² *A Belügyminisztérium 1973-as az ifjúkori bűnözés alakulásáról szóló jelentése*

¹³ dr. KISSZÉKELYI Ödön – dr. NÉMETH Zsolt– dr. HUBER Béla: *A bódulat csapdájában*. Bp., 1989. 82.old

¹⁴ Dr. ERDÉLYI Ágnes - *Az integrált megelőzés elmélete Budapest 1987, Pszichológia és pedagógia nevelőknek, ISSN: 1218-1285*

évek végén már megjelenik, de az 1980-as évek elején a köhögéscsillapítók (ún. kodeinszármazékok) kombinálása alkohollal, az 1980-as évtized közepétől a mák-tea-fogyasztás, ill. intravénásan Hydrocodin alkalmazása a térnyerő magatartás¹⁵. Az első konkrét adat a magyarországi drogfogyasztásról Az 1985. évi fővárosi középiskolás vizsgálat alapján a megkérdezettek 6%-a próbálta a szipuzást és 9,6%-a valamilyen visszaélésre alkalmas gyógyszert¹⁶. 1986-ban, felnőtt népességre vonatkozó 6000 fős reprezentatív minta alapján a megkérdezettek 6,7%-a szedett betegség nélkül gyógyszert, a nyugtatót szedők aránya pedig 9,2% volt¹⁷.

A negyedik periódus, amely napjainkig is tart, az 1980-as évek végére tehető, az 1990-es évek elejétől számítandó. Hazánkban a 80-as években kezdődött el az ópiát-származékok használata, ami ekkor még kizárólag a mákteára, a mákból kivont nyers ópiumra és a receptre felírható kodeinszármazékokra korlátozódott. A nagy áttörést a szerhasználat tekintetében a 90-es évek eleje hozta meg: terjedni kezdett Magyarországon is a heroin, az LSD, a kokain, a marihuána és a különböző amfetamin-származékok fogyasztása is. Az ezt követő időszakban a droghasználók száma jelentősen növekedett, s ez a tendencia a mai napig is tart, bár nem olyan ütemben, mint a 90-es években. A más-más típusú és hatású drogok használatának mértéke évről-évre különbözőképpen alakul. 1994 és 2001 között, regisztrált drogfogyasztókkal végzett felméréséből az derül ki, hogy a szerves oldószert használók száma 1994-ben körülbelül 480 főre volt tehető, de egy évvel később a számuk kevesebb, mint felére csökkent, majd 2001-ben újra a '94-es adatok szerinti beteget regisztráltak. Ezzel szemben az ópiátok és a cannabis használóinak száma dinamikusan növekedett a vizsgált időszakban: 2000-re az ópiáthasználók közül 4900 beteget regisztráltak, a cannabist használók 1800-an voltak. A kokainhasználat a kezdeti növekedés után, 1998 és 2001 között nem változott számottevően.

Az amfetamint használók közül 1999-ben regisztrálták a legtöbbet, azonban a rákövetkező két évben majd felére csökkent a betegszám. A hallucinogének

¹⁵ dr. KISSZÉKELYI Ödön – dr. NÉMETH Zsolt– dr. HUBER Béla: *A bódulat csapdájában*. Bp., 1989. 73.old

¹⁶ ELEKES Zsuzsanna (1997): „Devianciák, mentális betegségek” in: *Szerepváltozások Jelentés a nők és férfiak helyzetéről, 1997*, Lévai Katalin, TÓTH István György, (szerk.). Budapest: TÁRKI, Munkaügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága, Pp. 151–169.

¹⁷ ELEKES Zsuzsanna és LIPTAY (1997): „Devianciák, mentális betegségek” in: *Szerepváltozások Jelentés a nők és férfiak helyzetéről, 1997*, LÉVAI Katalin, TÓTH István György, (szerk.). Budapest: TÁRKI, Munkaügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága, Pp. 173-174-

használata évről-évre változott. Ezek a számok valószínűleg nem teljesen fedik a valóságot, mivel sok más körülmény torzíthatja a mért adatokat¹⁸. 1990-ben 1000 fős felnőtt népességre reprezentatív vizsgálat alapján a megkérdezettek 5,5%-a próbált már valamilyen visszaélésre alkalmas szert. A tiltott drogok közül a marihuána, hasis teljes életprevalenciája 1,0%, az ópiátoké 0,8%, az LSD, koka-in teljes életprevalenciája 0,2% volt¹⁹.

A negyedik periódus különlegessége, hogy egyre erőteljesebben és gyakrabban jelennek meg a nemzetközi kábítószer maffiák képviselői, és építik ki belföldi elosztó ex- és importáló hálózatukat is. Azaz megjelennek a terjesztői magatartások büntetőjogilag pönalizált deliktumai.

A kábítószer bűnözéssel összefüggésben elemzett és értékelt adatok azt mutatják, hogy az úgynevezett egyszerű kábítószerektől a legkeményebb drogokig, bármely beszerezhető a magyarországi piacon a terjesztőktől. Magyarország a fogyasztók országává vált, ahol a kereslet fenn tudja tartani a kábítószer kereskedelemre, terjesztésre szakosodott bűnözőcsoportok hálózatait. A délszláv válság, valamint az afganisztáni helyzet eredményeképpen ez időben megváltozott hazánk szerepe a nemzetközi kábítószer-kereskedelemben. A szállítás útvonala ettől az időszaktól kezdődően országunk határain át vezetett. A hazai szervezett bűnözői csoportok is aktivizálták magukat az extra profit beszedése érdekében. A tranzitcsempészet vonatkozásában Magyarország a Balkán egyik legjelentősebb útvonala, állomása és hálózata lett. A délszláv háborút lezárását követően ismét megnyílt a klasszikus balkáni útvonal, mellette megmaradt a Bulgáriát, Romániát, Magyarországot, Ausztriát érintő közép-balkáni útvonal. Magyarország speciális helyzetét tekintve különösen érintett a kérdésben, hiszen két útirányban is fontos szerepet tölt be. A klasszikus kábítószer mellett a kilencvenes évek közepén az úgy nevezett modern kori kábítószer is felbukkant a drogpiacon. Ennek eredményeképpen Magyarország tranzitországból egyre jelentősebb felvevőpiaccá nőtte ki magát. Az e kategóriához kapcsolódó drogok 2004-ig jellemzően Nyugat-Európából – elsősorban Hollandiából – kerültek beszerzésre. 2004-től azt tapasztaljuk, hogy az egykori Jugoszlávia utódállamaiban is folyik a szintetikus szerek előállítás, amelyek a magyar piacokra jutnak. A narkotikumokat elsősor-

¹⁸ DEMETROVICS, Z. (2001) *The Face of Illegal Drug use in Hungary in Times of Transition. Focus on the Psychostimulants*

¹⁹ ELEKES Zsuzsanna és PAKSI (1997): „Devianciák, mentális betegségek” in: *Szerepváltozások Jelentés a nők és férfiak helyzetéről, 1997, Lévai Katalin, TÓTH István György, (szerk.). Budapest: TÁRKI, Munkaügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága, Pp.:175 o.*

ban budapesti centrummal, saját terjesztői hálózaton keresztül, 2-3 lépcsőben juttatták el a fogyasztókhoz²⁰.

A fentiekből is megállapítható, hogy a kábítószer-kereskedelem, akár fogyasztás, akár terjesztés elleni fellépés világméretű feladattá nőtte ki magát. Hipotézisem alapján, amennyiben eredményes nemzetközi összefogás jön létre a tagállamok között – eredményes nyomozó hatósági eljárásokat alkalmazunk - úgy a szervezett bűnözői körök illegális tevékenységükből származó jövedelmeik megcsappannak, így a kábítószer-kereskedelem -, mind a terjesztő, és felhasználó oldalán – lényegesen csökkenhet. A kutatás során célul tűztem ki egy olyan – operatív területen alkalmazott - eljárás szorgalmazását és népszerűsítését, amely ezt eredményezheti. Ezen eljárás megvalósulásához és alkalmazásához alapot nyújtó adatokat a hazai emberkereskedők áldozatai – prostituáltak – kábítószer-kereskedelemhez kapcsolódó fogyasztó és az emberkereskedelem elkövetői kényszerítő magatartásán keresztül állapíthattam meg. Az ENSZ-közgyűlés 1987. évi határozata alapján 1988 óta tartják június 26-án a Kábítószer-fogyasztás Elleni Küzdelem Nemzetközi Napját, hogy ezzel is felhívják a figyelmet a kábítószer-fogyasztás veszélyeire, a drogkereskedelem elleni harc fontosságára. Az ENSZ Közgyűlése 1998-ban döntött arról, hogy minden tagállam nemzeti kábítószer-ellenes programot dolgoz ki, s ezt 2003-ra működteti is. Célként azt tűzték ki, hogy 2008-ra az illegális kábítószer-fogyasztás világviszonylatban lehetőleg 50 százalékkal csökkenjen. Ez 2013 év végére sem sikerült...

A szervezett bűnözés emberkereskedelemmel való kapcsolata a kábítószer-terjesztés és fogyasztás eszközletével

Kutatásom elején megállapítottam, hogy a szervezett bűnözői körök egyik legjelentősebb pénzbevételi forrása a kábítószer-kereskedelem, valamint az emberkereskedelem és az ahhoz szorosan kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények. De arra nem világítottam rá, hogy mégis kiket tekint a szakirodalom, illetőleg a jog szervezett bűnözői köröknek. A szervezett bűnözés egy összetett, logikai struktúráján keresztül felépített fogalom, amelynek legfőbb jellemzői a létszám-ban, a tevékenységben és a hozzá fűződő célban keresendőek. Azaz nem más, mint több egymással szoros és rendszeres kapcsolatban álló személy, akik cso-

²⁰ BEBESI Zoltán nyá. *rendőr őrnagy - kábítószer-bűnözés és terrorizmus, doktori (phd) értekezés, Témavezető: Dr. KŐSZEGVÁRI Tibor nyá. vezérőrnagy Professor Emeritus, az MTA doktora, Budapest, 2009.*

portba tömörülnek, céljuk, hogy a társadalomra veszélyes, súlyos bűncselekményeket kövessenek el, majd az abból származó hasznot és illegális jövedelmet – akár tevékenységüket törvényszerűnek feltüntetve – megszerezzék.

A sejtyszerűen felépülő csoportok - legalacsonyabb szintjein a hálózatok - akár önállóan, akár központi vezetés alapján is tevékenykedhetnek. Nyilván minél szorosabb az együttműködés, és kiterjedtebb a csoport és a hálózat, annál rétegszerűbben épül fel, alá- és fölérendeltségi viszonyok alapján. Akár egy hierarchikus szervezeti egység az államigazgatás területén. A szervezett bűnözés a kriminológiában társulásos, foglalkozásként űzött, hivatásos, általában vagyonszerző bűnözési formát jelent, amely munkamegosztáson alapul, magas fokú konspiráció mellett valósul meg, behatol a legális vállalkozásokba, esetenként a közhatalomba is. A társas bűnelkövetésben rejlő fokozott veszély tovább növekszik a szervezetben: a nagyobb létszám, a sorozatos elkövetés, az egyes bűncselekmények egyenként is jelentősebb súlya, a belső fegyelem, a gondos tervezés és a tevékenység szervezettsége révén. A szervezetet alkotó személyek hivatásos bűnözők²¹.

A szervezett bűnözés jogi fogalmát maga a bűnszervezet kifejezés jelenti, amit több nemzetközi dokumentum is feldolgozott, tekintettel arra, hogy a szervezett bűnözés nem csak egy adott államban – például Olaszország, Oroszország, stb. -, hanem a határokon átnyúló igen súlyos és komoly problémát keletkeztetett. A 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat²² alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát. Az Egyezmény alkalmazásában „bűnöző szervezet” a hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve.

Súlyos bűncselekmény pedig a legalább négyévi szabadságvesztés büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás. Strukturált csoport a nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmyszerűen létrehozott

²¹ *The Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968 (Pub.L. 90–351, 82 Stat. 197, enacted June 19, 1968, codified at 42 U.S.C. § 3711)*

²² 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat - az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény

csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepet kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen. A szervezetek felismerték, hogy nem elegendő az, hogy az adott ország területén belül profitáljanak az illegális bevételekből, hanem tevékenységüket kiterjesszék külföldre is, hogy még nagyobb nyereségre tegyenek szert. Egyes szakértők szerint a szervezett bűnözés a világ huszadik leggazdagabb „szervezete” lett. Ez azt jelenti, hogy gazdagabb, mint a világ 191 államából 150. A világ "bruttó bűnügyi terméke" a világkereskedelem értékének 20%-át teszi ki²³. A fogalom megalkotásakor másik fontos elem volt az, hogy ezek a csoportok a törvényesség látszatát fent tartva próbálják meg a bűncselekményeket végrehajtani, ezért is nehéz tevékenységüket a nyomozó hatóságnak felfedni. Példának okáért az üzletszerű kéjteljes elősegítése, mint prostitúciós bűncselekmény kapcsán: kutatásomban megállapítottam, hogy korábban a törvénymódosítás előtt a törvény (1978 évi IV. törvény – a büntető törvénykönyvről) a lakás fogalmát használta, azonban a módosító törvény miniszteri indoklásból kitűnően az elkövetők egyre kevésbé lakások rendelkezésére bocsátásából tették lehetővé a prostitúciót, ellenben egyre jobban elterjedt, hogy különböző neveken működő kereskedelmi üzletekben, klubokban, szalonokban üzletszerű kéjteljes folytatnak, vagy ezek a helyek, tevékenységük jellegénél fogva bordélyház jelleggel működnek.

A hatályos szabályozás értelmében (2012. évi C. törvény - a büntető törvénykönyvről - az épület fogalmi körébe tartozik minden olyan helyiség, amely zárt helyiséget magában foglaló építmény. Például: lakás, nyaraló, üzlet, klub, szalon, stb. Egyéb helynek pedig minden olyan hely nevezhető, ami nem esik az épület fogalmi körébe, de alkalmas üzletszerű kéjteljes céljára. Az ilyen típusú szervezetek törvénytelen tevékenységét elsősorban a fegyvercsempészet, a kábítószerkereskedelem, az emberkereskedelem, a jövedéki termékek illegális kereskedelme jelenti. Nyilvánvaló, hogy ezek tönkretehetik egy ország, egy térség gazdasági-szociális és kulturális hátterét, destabilizálhatják az ország gazdaságát, ronthatják a lakosság fizikai, egészségi és anyagi helyzetét (drogcsempészet), és az emberi jogok súlyos megsértését eredményezhetik (emberkereskedelem), ráadásul sokszor erőszakos cselekményekkel járnak együtt. A kábítószerkereskedelem és a hozzá szorosan kapcsolódó fogyasztás komoly személyi (egészségi, lelki, munkahelyi, anyagi) és osztársadalmi (egészségügyi ellátás

²³ Paul LUNDE: *Organized Crime: an inside guide to the world's most succesful industry.* New York, DK, 2004.

költségei, munkanélküliség, szegénység, bűnözés stb.) problémákat okozhat. Statisztikai adatok szerint a kábítószer-fogyasztás különösen a fiatalok körében nő, és a növekvő keresletet a szervezett bűnözés is kihasználja.

Az Európában megjelenő kábítószer nagy része a kontinensen kívülről, elsősorban Közép- és Kelet-Ázsiából, az ún. „Arany Félholdból” (Afganisztán, Pakisztán) és az „Arany Háromszögből” (Mianmar, Laosz, Thaiföld) ill. Dél-Amerikából származik. Afganisztán különösen sok ópiumot és ópiumszármazékot termel, az ország lakosságának igen jelentős része - más lehetőség hiányában - mák termesztésével foglalkozik. A kábítószer-termelés másik központja Latin-Amerika, különösen Kolumbia, ahol a kokaintermelés kiemelkedő. A leginkább „fertőzött” területek Ázsia, Latin-Amerika, és sajnos Európa²⁴. A kábítószer-termelésből és kereskedelemből évente kb. 100 milliárd dolláros bevételre tesznek szert az azzal foglalkozók. A drogcsempészet legfontosabb célpontjai az Egyesült Államok és Nyugat-Európa. Az ezzel foglalkozó bűnözői csoportoknak azonban el kell odáig juttatniuk a kábítószeret, ez pedig komoly szervezőmunkát igényel.

Figyelembe véve a földrajzi helyzetet, a megközelíthetőséget és a vámszabályokat, egyes országokat szállításra, másokat raktározásra és átrakodásra, megint másokat elosztásra használnak. Hazánk szerepe és helyzete az első fejezetben bemutatásra került.

A prostitúció története során ezernyi szállal szövődött össze a bűnözéssel. A pornográfia, a kábítószer-élvezet és-kereskedelem, az ember- és fegyverkereskedelem, a pénzmosás mind-mind szoros kapcsolatban állnak a prostitúcióval. Maga a prostitúció is nemzetközileg szervezett szex-iparrá vált, ahol az Eroscenterekben és masszázs-szalonokban foglalkoztatottak exportja és importja jórészt erre szakosodott hálózatok útján bonyolódik.

A prostitúció a szervezett bűnözés egyik magasan jövedelmező üzletága, amelynek profitja akár kábítószer, vagy fegyverkereskedelemre is fordítható. A szex-szalonok engedélyezett, legális működtetése esetén ez az üzletág a bűnözésből származó pénz tisztára mosására is alkalmas.

A "szabad" választás alapján, vagy valamely kényszer (pl. gazdasági) hatására prostitúciós életformában élők az azon túl, hogy kizsákmányolják az "üzletszerzők" a védelmükről "gondoskodó" prostitutorok, még a társadalmi kiközösítés és megvetés is sújtja. Éppen ezért rendkívül nehéz szabadulni ezen életforma bék-

²⁴ BEBESI Zoltán nyá. *rendőr őrnagy - kábítószer-bűnözés és terrorizmus, doktori (phd) értekezés, Témavezető: Dr. KÖSZEGVÁRI Tibor nyá. vezérőrnagy Professor Emeritus, az MTA doktora, Budapest, 2009.*

lyójából. A prostitúciós célú nemzetközi emberkereskedelem áldozatainak esetében ez még inkább igaz. Ezeket a leányokat ugyanis adósság-kötelékkel, zsarolással, fizikai és lelki terrorral és számos más eszközzel kényszerítik a prostitúció folytatására, így például a kábítószer-fogyasztás, azaz „bedrogozás” kényszerítésén keresztül is.

A jelenség ilyen megközelítése alapján a prostituált maga inkább áldozat, aki-nek segítséget kell nyújtani azon törekvésében, hogy kikerülhessen a prostitúciós életformából. Ezen túlmenően minden erőfeszítéssel a gyermek- és fiatalkorúak prostitúcióba bevonásának megelőzésén kell fáradozni. A prostitúció és a prostitúció körül kialakult élősdi jellegű cselekmények (üzletszerű kéjelgés elősegítése, kerítés, kitarottság) elleni fellépés összehangolt több dimenziós megközelítést igényel. A büntetőjog eszköztárán túl felvilágosítással, információs kampányokkal és rendszeres oktatási programokkal. Ez pedig elképzelhetetlen a társadalmi szervezetek közreműködése nélkül²⁵. Összefoglalva tehát a társadalom normális működését sodorják veszélybe ezek a cselekmények, ez indokolja az ellenük való fellépés szükségességét. Ez mindenképpen nemzetközi összefogást igényel, hiszen a szervezett bűnözés magát a tevékenységet, és sokszor a hatásait tekintve is átnyúlik a határokon.

A téma kutatási sajátosságai, bemutatása

A környezet impulzusai mindig hatással vannak az egyének életére, így tudat alatt, ösztönösen a mindennapokban, a rutinszerű cselekményeknél is tartalom-elemzést végzünk, akárcsak egy műsort nézünk a tévében, rádiót hallgatunk, vagy éppen meghallgatjuk, amit mások embertársuk közölni kíván. Fontos letisztázni, hogy minden szó-, vagy írásbeli kommunikáció közleménynek minősül, vagyis minden olyan emberi magatartás, amely dekódolható, elemezhető, értékelhető, az ide sorolandó. Ha valaki beszél hozzánk, akkor arról a közleményről véleményt alkotunk, megpróbáljuk a hallott információkat kategorizálni, és azokat strukturálisan rendezni. A szövegek összefüggéseiből csoportosítunk, kiolvassuk a közlő személy hovatartozását, értékrendszerét, meggyőződését, hitvallását, anélkül, hogy azok esetlegesen valóságában szerepelnének és megjelennének a szövegekben. Ezen tudományos módszer alkalmazásával, feltárhatjuk a kutatni kívánt csoportok rejtett meggyőződését, azaz az interjúk szövegéből

²⁵ FEHÉR Lenke, 1996: *Frauenhandel. Sozialwissenschaftliche Arbeitsgemeinschaft, Wien 1996. 1–48. l.*

elemezve és értékelve, a fogalmak értelmét, a rejtett mondanivalót, a szófordulatok gyakoriságát, és ezzel az egymáshoz viszonyított kapcsolatukat. Az interjúban szerepelő szavakból, szófordulatok gyakoriságából és a fogalmak egymáshoz viszonyított kapcsolataiból következtetéseket vonhatunk le a közlés forrásáról. Fontos leszögezni, hogy ezeknek a szövegeknek nem egyetlen jelentésük van, hanem mindig többféle nézőpontból vizsgálándók, a jelentésük egyéneként különbözhet. Éppen ezért fontos, hogy részleteiben és összességében vizsgáljuk a kutatandó témát, ennek függvényében végezzük a tartalomelemzést. A kutatási módszer során a szövegek szimbolikus jelentésének a feltárására törekedünk.

A téma kutatási módszerei

A kutatásom során első lépésként, adatokat kellett készítenem, amelyekből dolgozni tudtam. Ezeket mindenképpen rögzítenem kellett valamilyen formában, hiszen ez képezte az elemzés alapjait. Az adatkészítés legmegfelelőbb módját választottam, interjúkat készítettem a prostitúcióhoz kapcsolódó bűncselekmények áldozataival, az interjúkat hangrögzítő segítségével felvettem, majd azokat begépeltem, és archiváltam. A kutatásom során meg kell említenem azt, hogy ez csak egy részhalmaz, a végül kapott eredmények, csak a részhalmaz eredményét tükrözik. Összességében így 10 személlyel sikerült mélyinterjút készítenem, amely interjúk félig strukturált, azaz részileg irányított beszélgetésekből álltak. A 10 interjúalanyt véletlenszerűen választottam ki, akik a részhalmaz eredményét, illetőleg a jelenlegi kutatásomat képezték. A meginterjúvolt személyek a témával kapcsolatos véleményüket, saját, megélt tapasztalataikat mondták el, a prostituálttá válástól a társadalomba való visszailleszkedés folyamatáig. Az elkészített, begépelte és így már készen állt szövegekkel megkezdődhetett a munka, azaz a kódolás és a kategóriák meghatározása. Egy ilyen kutatási módszernél, legfőképpen az általam választott kvalitatív tartalomelemzés esetében a kódolás nem előre meghatározott kategóriák szerint történik, hanem ezek a kategóriák az elemzés folyamatában alakulnak ki.

Csak olyan szavak, vagy mondatok jelentése volt kódolható, amelyek a szövegekben tényleg jelen vannak, biztosítva ezzel a kutatás nem részrehajló, és tiszta eredményét. Példának kedvéért ezeket a szavakat, vagy kész mondatokat hivatkozásként, szó szerinti idézésként a kódolásnál segítségképpen –, hogy az olvasó is értse – beszúrtam, így megismerhetjük a kódolásokból adódó valódi jelentést. Kódolás során tehát a nyers szövegadatokat nagyobb egységekbe soroltam, és így lehetővé tettem a tartalom valóban lényeges elemeinek a leírását, valamint

az összefüggéseinek a megragadását. Ezeknek a kategóriáknak tükrözniük kellett a kutatás célját, a kutatásom problémáját, azaz pontosan meg kellett határoznom azokat a változókat, amelyekkel foglalkozom, körül kellett írnom, hogy melyek lehetnek azok az ismérvek, amelyek eldöntik, hogy egy konkrét tartalmi adat az adott kategóriához tartozik-e. A szövegeknek minden fontos elemét el kell tudni helyezni valamely kategóriában, viszont egynél több kategóriához egyetlen adat sem sorolható, ez biztosítja azt, hogy a kizáróság elve érvényesüljön. Azaz, hogy egy elem, csak egy kategóriába tartozhasson. Amikor végrehajtottam a kódolást, és a kategorizálást, következhetett az elemzés.

A szövegek elemzése során a relatív gyakorisági kutatást választottam, amelynek során azt kutattam, hogy mennyi a szavaknak a szövegnek való előfordulási aránya. Amennyiben százalékos arányban kívántam megkapni az eredményt, úgy az adat előfordulási számát elosztottam az adathalmazban szereplő elemek számával. A tényleges tartalomelemzés elmélet során a kódolási tematika főkédkra, kódcsoportokra, majd kódokra osztandó. Tekintettel arra, hogy a kutatási területen szereplő kérdéskörre a legalacsonyabb szinten, azaz a kódolás szintjén is megkaphattam a választ, így szükségtelen volt a kutatást kiterjeszteni főkédk, és kódcsoport szintjeire is.

Tekintettel arra, hogy a majdani disszertáció lényegesebben nagyobb kérdéskörrel foglalkozik, és eme részeredmény is részét képezi, így a továbbiakban szintén felhasználható, azonban majd az egész anyag fogja azt eldönteni, hogy az itt kapott eredmény melyik főkédkcsoportba, illetőleg melyik kódcsoportba fog tartozni.

Az interjúelemzések során a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatosan három darab kódot határoztam meg, amelyek a következők voltak:

- Kábítószer-fogyasztás általánosságban;
- kábítószer-fogyasztás munkavégzéshez;
- kábítószer-fogyasztás kényszerítés munkavégzés céljából.

A kábítószer-fogyasztás általánosságban kód azt jelentette, hogy a meginterjúvolt személy használ az idegrendszer stimulálásra alkalmas anyagokat a munkája során. A kábítószer-fogyasztás munkavégzéshez kód azt jelentette, hogy a meginterjúvolt személy használ az idegrendszer stimulálásra alkalmas anyagokat a munkája során, azért, hogy azt elvégezni tudja. A kábítószer-fogyasztás kényszerítés munkavégzés céljából kód azt jelentette, hogy a meginterjúvolt személy használ az idegrendszer stimulálásra alkalmas anyagokat a munkája során, azért, hogy azt elvégezni tudja, de ezt kényszer hatására teszi.

A kutatási téma eredményei

Ahhoz, hogy a kódokkal elemzéseket tudjak végezni, úgy elsőként egy gyakorisági táblázatot kellett készítenem, amely a kódokat, és az abból kapott százalékos eredményeket mutatták (1. táblázat):

Kód megnevezése	Gyakoriság	Százalékos mutató
Kábítószer-fogyasztás általánosságban	8	80,00%
kábítószer-fogyasztás munkavégzéshez	5	62,50%
kábítószer-fogyasztás kényszerítés munkavégzés céljából	3	37,50%

1. számú táblázat²⁶ (Készítette: Kovács István)

Kutatásom során megállapítottam, hogy a tíz interjúalanyból 8, azaz nyolc személy fogyaszt kábítószerrel általánosságban, illetőleg a kábítószer bármely külvilágban megjelenő formájával találkozott már. Tízből nyolc személy, azaz 80%-al több, mint a fele fogyasztott és fogyaszt rendszeresen kábítószerrel, azaz összességében a megkérdezettek 80%-a. Ez nagyon magasnak tekinthető, amennyiben a McNemar próba segítségével szignifikáns értéket szeretnék meghatározni, biztos, hogy narratív alkotóelemnek lenne tekintendő, azonban a kutatás terjedelme végett ezen számításra nem volt lehetőség. (4. számú ábra)

Megjegyezni kívánom, hogy annak kimutatása, hogy az egyes személyek mikor váltak kábítószer-fogyasztóvá/függővé, illetőleg mennyi idő telt el a gyengébb és erősebb kábítószerrel fogyasztása között kizárólag az egyén viselkedési, kognitív és fiziológiai jelenségeinek meghatározott együtteseként vizsgálható, amelyik ismételt használatot követően alakulhatnak ki, így annak vizsgálatára a tartalomelemzés önállóan nem elegendő. A tartalomelemzés során így változatos, de nem szignifikáns értékű életkorokat és időtartamokat kaphatunk, többek között például: 18. életévet betöltött és be nem töltött életkor, valamint az azt megelőző serdülőkor. Arra információ nem merült fel, hogy a minőségileg gyengébb kábítószerrel milyen időközönként cserélték erősebb vegyületekre.

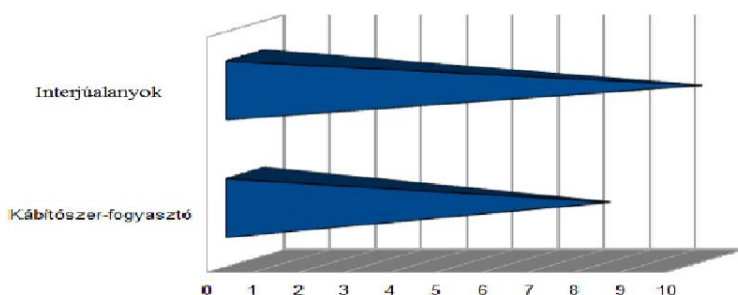
Az interjúalanyok tartalomelemzése során többek között példának okáért az alábbi szövegkörnyezeti elemek generálták a kábítószer-fogyasztás általánosságban kódot:

²⁶ A tartalomelemzés során kapott eredmények, Forrás: A témával kapcsolatos saját kutatási eredmények vizuális ábrázolása

„...Azelőtt soha nem használtam, nem is gondoltam, hogy fogok bármiféle kábítószerrel kipróbálni, de...először egy füves cigivel kezdődött, aztán azon kaptam magam, hogy kokaint szívogatok...”

„...18 évesen az ember fiatal, ezért az új dolgokra igen vevő...ez a társaság, ami-be belekerültem elég sokat bulizott...hétfvégén szórakozás, buli is ment...de ezt alkohollal és droggal lehet bírni...”

„...Kábítószerfüggő voltam egy időben...úgy kezdődött korábban, hogy mindent a vendég szórakoztatásáért...”

4. számú ábra²⁷ (Készítette: Kovács István)

A következő kód vizsgálata során abból kellett kiindulnom, hogy tízből nyolc személy fogyaszt kábítószerrel, illetőleg összességében nyolcan tesznek említést az élvezeti cikkekről. A kábítószer-fogyasztás munkavégzéshez kód alapján tehát a nyolc személyt kellett alapul venni, és a nyolc személy vizsgálata során kellett azokat az elemeket kiválasztani a szöveggörnyezetből, amely megfelelt a kód definiálásának. Az így kapott eredmény azt mutatta, hogy 5 olyan személy volt, aki a munkavégzéshez használ kábítószerrel, azaz nyolc személyből, több mint a fele, azaz 62,5%-a használ a munkavégzéshez kábítószerrel. (5. számú ábra)

Az interjúalanyok tartalomelemzése során többek között példának okáért az alábbi szöveggörnyezeti elemek generálták a kábítószer-fogyasztás munkavégzés céljából kódot:

„...Könnyebb volt vele sokkal...odaadóbb voltam...”

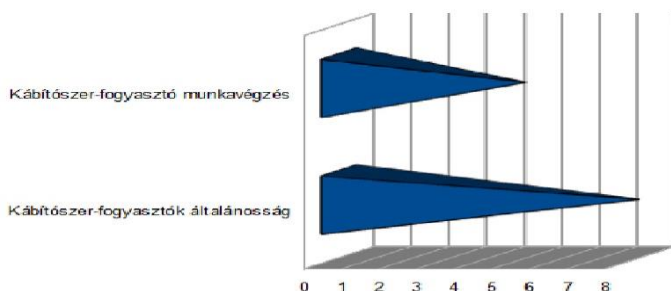
²⁷ Kódok elemzése, Forrás: A témával kapcsolatos saját kutatási eredmények vizuális ábrázolása

„...Ehhez az életvitelhez hozzá tartozik a kábítószerelés, ezt a kettős életvitelt, a hazudozást, ezt én másképpen nem tudom csinálni, csak drogozással, megkönynyíti az átállást...”

„...Egyre inkább az érzem, hogy minden nap kell, még pedig azért, hogy a körülöttem levő ocsmányságokat el tudjam viselni és a fájdalmakat...”

„...Volt olyan is, hogy olyat kért az egyik kuncsaft, hogy aktus előtt együtt drogozzunk, ez változó volt, hogy milyen drogot használtunk...”

A fenti kutatásomban egyrészt megállapítottam és alátámasztottam Khantzian megállapításait, miszerint fő kiindulópontja, hogy sem maga a szerhasználat, sem annak típusa nem a véletlen következménye, hanem egy tudattalan választási és döntési folyamat része, amelynek alapját a személy azon törekvése adja, ahogy a számára megoldhatatlannak tűnő konfliktusokat kezelni tudja. Khantzian leszögezi, hogy a drog választása a pszichofarmakológiai működés és azon domináns fájdalmas érzések interakciójának az eredménye, amelyekre a drog kedvezően hat. Khantzian a fájdalom, a stressz és a diszfória kezelése mellett az opiátok használatában kiemelkedő jelentőséget tulajdonít. Az opiátoknak, elképzelése szerint, ezeknek az állandó kitöréssel fenyegető tendenciáknak a csillapításában lehet szerepük, és segítséget nyújtanak abban, hogy a használó „normálisnak, nyugodtnak, kedélyesnek és relaxáltnak érezze magát”²⁸.

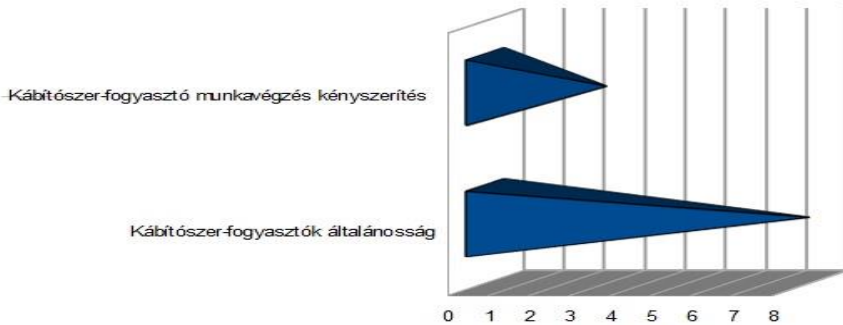
5. számú ábra²⁹ (Készítette: Kovács István)

²⁸ KHANTZIAN, E.J. (1985). *The self-medication hypothesis of addictive disorders: focus on heroin and cocaine dependence. Amer. J. Psychiat.,142, pp.1259-1264.*

²⁹ Kódok elemzése, Forrás: A témával kapcsolatos saját kutatási eredmények vizuális ábrázolása

A következő kód megalkotásakor abból kellett kiindulnom, hogy tízből nyolc személy fogyaszt kábítószer, illetőleg összességében nyolcan tesznek említést az élvezeti cikkekről. A kábítószer-fogyasztás kényszerítés munkavégzés céljából kód alapján tehát a nyolc személyt kellett alapul venni, és a nyolc személy vizsgálata során kellett azokat az elemeket kiválasztani a szöveggörnyezetből, amely megfelelt a kód definiálásának.

Az így kapott eredmény azt mutatta, hogy 3 olyan személy volt, aki a munkavégzéshez használ kábítószer, rákényszerítik, azaz nyolc személyből, majdnem a fele, azaz 37,5%-a használ a munkavégzéshez kábítószer kényszer hatására. (6. számú ábra)

6. számú ábra³⁰ (Készítette: Kovács István)

Az interjúalanyok tartalomelemzése során többek között példának okáért az alábbi szöveggörnyezeti elemek generálták a kábítószer-fogyasztás kényszerítés munkavégzés céljából kódot:

„...A strici finanszírozza, ő is szerzi be, ő a forrása, mást nem is mernék megkérni...”

„...szórakozóhelyen azt teszik az ember italába...a Ginat...”

„...ha nem adom le, akkor megvernek, bezárnak egy szobába, beadnak valamit és ötven túlmennek rajtam és azt veszem észre, hogy ott fekszem egy szál semmi-ben...”

A fenti kutatásomban egyrészt megállapítottam és alátámasztottam Khantzian megállapításait, miszerint az érzelmek megélése, a kötődés, az elköte-

³⁰ Kódok elemzése, Forrás: A témával kapcsolatos saját kutatási eredmények vizuális ábrázolása

leződés félelemmel teli lesz a fiatal számára, ez tükröződik az alkalmi, droghasználathoz kötött intim-/szexuális életben. A stimuláns szerek használata a más módon nem megélhető érzelmek és indulatok átélését teszi lehetővé, legyen szó akár intimitásról, akár agresszióról³¹.

Összességében a kutatás alapjául szolgált annak, hogy bebizonyítsam azt, hogy a kábítószer-kereskedelem, az emberkereskedelem és a hozzá szorosan kapcsolódó prostitúció, és a szervezett bűnözés összefonódott, mind-mind elemei annak, hogy a bűnszervezetek az illegális profitot erőszaktól sem riadva vissza megteremtsék és bezsebeljék.

A következő fejezetben szeretném egy konkrét esetelemzésen keresztül bemutatni, és egyben szorgalmazni és javasolni, hogy milyen eljárást kell(ene) alkalmazni a nyomozó hatóságoknak azért, hogy a kábítószerrel, a prostitúcióval kapcsolatos bűncselekmények elkövetőit realizálják, és megfelelő szankciókkal sújtsák.

Összegzés

A tavalyi év egyik legsikeresebb bűnüldözési akcióját hajtotta végre a Budapesti Rendőr-főkapitányság, miszerint: Egy 55 éves férfit egy kiterjedt rendőrségi rajtaütés után vették őrizetbe..., mert a gyanú szerint egy bűnszervezet tagjaként magyar és külföldi állampolgároknak kínált szexuális szolgáltatást három fővárosi bordélyházban. Ezek egyike a Ferenc körút egyik bérházában működött. A Budapesti Rendőr-főkapitányság...sajtótájékoztatóján számolt be róla, hogy közel egy évig tartó előkészítő munka után....felszámoltak egy három budapesti bordélyházat és egy érdi diszpécserközpontot üzemeltető bűnszervezetet. Tíz embert gyanúsítottként hallgattak ki, akik közül háromnak az előzetes letartóztatását is kezdeményezték. A bűnszervezet tagjai a gyanú szerint egy internetes honlapon hirdették a lányokat, a rendszer nagyjából úgy működött, mint ha taxit kérnének a központból. A kuncsaft felhívta az érdi központ diszpécserait, akik megadták neki, hogy a három budapesti helyszín közül melyik lakásban várja a lány. A VI. kerületi Bajcsy-Zsilinszky úton, a XI. kerületi Etele úton, valamint a IX. kerületi Ferenc körúton működtek a bordélyházak. A diszpécserok napi kilenc órában fogadták a hívásokat, nagyjából húsz nő dolgozott nekik váltásban. Egy óráért 13

³¹ DEMETROVICS Zsolt - *Különböző típusú drogok használatának személyiségpszichológiai és családi háttere*, ISBN 978-963-236-023-2, L'Harmattan Kiadó, 2007

ezer forintot kellett fizetni, ez az alapszolgáltatásra vonatkozott, az extráért ennél többet³².

A globalizációnak, a felgyorsult, rohanó világnak köszönhetően a technika és a tudomány is rohamos fejlődésen megy keresztül. A rejtve megszerzett információ egyre nagyobb szerephez jut mind a nyomozáskor, mind pedig a bizonyítékok vizsgálata és értékelése során az ügyészi, illetve a bírósági szakban. A nyomozástan – kriminalisztika – a bűnfelderítésének a tudománya, a bűncselekmények elkövetésének eszközeivel, az elkövetők felderítésének lehetséges módszereivel foglalkozik. Főbb feladata a bűncselekmények felderítése, a bűncselekményt elkövető személyek beazonosítása, illetőleg az azzal kapcsolatos bizonyítékok beszerzése, és felhasználása.

A titkos információgyűjtés a krimináltechnika egyik külön, sajátos eszközrendszerrel bíró területe. A titkos információgyűjtés egy a fenti célok elérése érdekében folytatott megismerő tevékenység. A Rendőrség társadalmi rendeltetése is egyben, illetőleg az adott nemzet-, vagy társadalomban élők joggal várják el, hogy a felderítést végző szervek az elkövetett bűncselekményeket felderítsék, az elkövetőjüket realizálják, az elkövetni szándékozott bűncselekményeket megelőzzék – prevenció -, illetőleg a megkezdett, de még be nem fejezett bűncselekmény elkövetését megszakítsák.

Így a jogállamiság, valamint az alkotmányos büntetőjog követelményei megkívánják, hogy az állam a büntető hatalmát olyan szabályok szerint gyakorolja, amelyek egyensúlyt teremtenek az egyéneket az állammal szemben védő garanciális rendelkezések, ezen belül elsősorban a büntetőeljárás alá vont személy alkotmányos jogainak védelme és a büntető igazságszolgáltatás megfelelő működésével kapcsolatos társadalmi elvárások között³³.

Mint hogy a szervezett bűnözéshez kapcsolódó bűncselekmények az egyik legnagyobb mértékben sértik a társadalmi együttélés szabályait, így az üldözésük során alkalmazott titkos információ- és adatgyűjtő tevékenységek különösen fontos szerephez jutnak. A tanulmány során is fontos szerepet kap a bűncselekmény elkövető személyének a felderítése, amely egyrészt magában foglalja az ismeretlen elkövető kilétének megállapítását, másrészt pedig a körözés hatálya alatt álló elkövető tartózkodási helyének a megállapítását is. Arra, hogy a bűncselekmény elkövetését felderíthessük, a hatályos jogi szabályozás kétféle jogi

³² <http://www.origo.hu/itthon/20130213-harom-fovarosi-bordelyhazat-uzemeltett-es-diszpecserhalozatot-uzemeltetett-r-kamillo.html> (letöltés ideje: 2014. április 22.)

³³ 42/2005. (XI. 14.) AB határozat

lehetőséget kínál fel: a nyílt eljárást, amely a büntetőeljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó nyomozati cselekmények végrehajtásából áll, illetőleg a titkos információgyűjtő, valamint adatszerző tevékenységet, mint titkos eljárást.

A titkos krimináltechnikai információszerző eszközök több csoportba sorolhatók. Külső engedélyhez nem kötött eszközök például az informátor alkalmazása, bizalmi személy, más titkosan együttműködő személy igénybevétele, puhatolás vagy információgyűjtés, adatellenőrzés és adatkérés, más objektum, terep és útvonalszakasz, jármű, esemény, személy megfigyelése, a megfigyelés eredményének hang, kép, egyéb jel technikai eszközzel történő rögzítése, stb.

Bírói illetve a nemzetbiztonságot érintő egyes kérdések esetén miniszteri engedélyhez kötött eszközök például a titkos kutatás és az észlelteknél technikai eszközzel történő rögzítése, magánlakásban történtek technikai eszközökkel történő megfigyelése és rögzítése, levél, postai küldemény, telefonvezeték vagy azt helyettesítő távközlési rendszer útján továbbított közlés tartalmának megismerése és technikai eszközzel történő rögzítése, stb³⁴.

Gondoljunk csak bele, hogy ezen módszerek, eljárások nélkül, képes lett-e volna a Rendőrség, vagy más bűnüldöző hatósági jogkörrel rendelkező szerv vagy szervezet az esetelemzésben felhozott bűncselekmény elkövetőit realizálni, illetőleg eljárás alá vonni? A hosszas megfigyelői tevékenység, a fedett nyomozó bevonása, a lehallgatások, mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy egy az országban működő bűnszervezet tagjait a nyomozó hatóságnak feloszlatni sikerüljön. Az emberkereskedelem, a prostitúció, a kábítószer-kereskedelem mind-mind ezen szervezett bűnözői csoportok illegális jövedelmét növelik, így szükséges, hogy az eljárások még precízebbek, még szakszerűbbek, és még hatékonyabbak legyenek, hogy a kívánt eredményt elérhessük.

Szeretnék kutatásommal hozzájárulni, és szorgalmazni azt az álláspontot, hogy az ilyen fajta bűncselekményekhez kapcsolódó kábítószer-ellenes küzdelem legfontosabb célkitűzése a kereslet csökkentése és a kábítószer piacra jutásának megakadályozása. A kábítószer-bűnözés mint a modern szervezett bűnözés egyik legrégebbi formája lehetővé tette, sőt ki is kényszerítette, hogy olyan rendőri módszerek fejlődjenek ki, amelyek – szükség szerint katonai eszközökkel kiegészítve – a bűnmegelőzést szolgálják, pontosabban magának a társadalmi problémának az eskalációját akadályozzák meg. Operatív eszközök használata, a hír-

³⁴ dr. KENESE Attila : *A titkos információgyűjtés és adatszerzés alkalmazása és eredményének felhasználása során felmerülő jogértelmezési kérdések a bírósági gyakorlat tükrében, jogi fórum publikációk, 2013. május, online megjelentetésű publikációk*

szerezés és az információ megfelelő intézkedésekre jogosult szervezetekkel való megosztása a leghatékonyabb eszköz a kábítószer elleni küzdelemben is: optimális esetben megakadályozza a szer piacra jutását³⁵.

Felhasznált irodalom:

1. BEBESI Zoltán nyá. rendőr őrnagy - Kábítószer-bűnözés és terrorizmus, doktori (phd) értekezés, Témavezető: Dr. KŐSZEGVÁRI Tibor nyá. vezérőrnagy Professor Emeritus, az MTA doktora, Budapest, 2009.
2. DÁNOS Valér: A szervezett bűnözés. Gönczöl-Korinek-Lévay (szerk.) Kriminológiai ismeretek. Corvina kiadó, 1996. 214.old.
3. DEMETROVICS Zsolt - Különböző típusú drogok használatának személyiségpszichológiai és családi háttere, ISBN 978-963-236-023-2, L'Harmattan Kiadó, 2007
4. DEMETROVICS Zsolt. (2001) The Face of Illegal Drug use in Hungary in Times of Transition. Focus on the Psychostimulants
5. ELEKES Zsuzsanna (1997): „Devianciák, mentális betegségek” in: Szerepváltozások Jelentés a nők és férfiak helyzetéről, 1997, Lévai Katalin, Tóth István György, (szerk.). Bp. TÁRKI, Munkaügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága, Pp. 151–169.
6. ESCOHOTADO, Antonio: A Brief History of Drugs: From the Stone Age to the Stoned Age. (1999). Rochester, VT: Park Street Press. ISBN: 0-89281-826-3 Dr. ERDÉLYI Ágnes - Az integrált megelőzés elmélete Budapest 1987, Pszichológia és pedagógia nevelőknek, ISSN: 1218-1285
7. FEHÉR Lenke, 1996: Frauenhandel. Sozialwissenschaftliche Arbeitsgemeinschaft, Wien 1996. 1–48.
8. dr. KENESE Attila: A titkos információgyűjtés és adatszerzés alkalmazása és eredményének felhasználása során felmerülő jogértelmezési kérdések a bírósági gyakorlat tükrében, jogi fórum publikációk, 2013. május, online megjelentetésű publikációk
9. dr. KISSZÉKELYI Ödön – dr. Németh Zsolt– dr. Huber Béla: A bódulat csapdájában. Bp., 1989.
10. KHANTZIAN, E.J. (1985). The self-medication hypothesis of addictive

³⁵ BEBESI Zoltán nyá. rendőr őrnagy - kábítószer-bűnözés és terrorizmus, doktori (phd) értekezés, Témavezető: Dr. Kőszegvári Tibor nyá. vezérőrnagy Professor Emeritus, az MTA doktora, Budapest, 2009.

disorders: focus on heroin and cocaine dependence. Amer. J. Psychiat., 142, pp. 1259-1264.

11. LÉVAI Miklós – A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon – In esély kiadványok, 1992./ 1. szám
12. Paul LUNDE: Organized Crime: an inside guide to the world's most succesful industry. New York, DK, 2004.

Felhasznált jogszabályok és egyéb források:

1. 42/2005. (XI. 14.) AB határozat
2. 2012. évi C. törvény – a Büntető Törvénykönyvről
3. 1965. évi 4. törvényerejű rendelet - a New-Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény kihirdetéséről -
4. 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet - a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról -
5. 1/1968. (V.12.) BM-EüM együttes rendelet - a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozásáról
6. 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat - az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény
7. A Belügyminisztérium 1973-as az ifjúkori bűnözés alakulásáról szóló jelentése
8. Complex Kiadó jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft: Bűnszövetség, bűnszervezet, Budapest, 2009. 14. o.
9. <http://www.origo.hu/itthon/20130213-harom-fovarosi-bordelyhazat-uzemeltett-es-diszpecserhalozatot-uzemeltetett-r-kamillo.html> (letöltés ideje: 2014. április 22.)
10. The Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968 (Pub.L. 90–351, 82 Stat. 197, enacted June 19,1968, codified at 42 U.S.C. § 3711)